శనిగ్రహము

[illegible]

శ్రీమత్పరదేవతాయైనమః.

శనిగ్రహము

ఇది

తిరుపతి వేంకటేశ్వరులచే

రచియింపఁబడి

శ్రీ భైరవముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె

రెండవకూర్పు

1000 కాపీలు.

బందరు.

దీనివెల రు 0-1-6

1913.

శ్రీమత్పరదేవతాయై నమః.

శనిగ్రహము.

(తిరుపతివేంకటీయము.)

మ॥ ధరణీనాయకుఁ డుత్తముండ వని నీ కీ
ధర్మాధికారమ్మునం
మరిహాన్నిల్పుట తుచ్ఛబుద్ధి వయి
క్రిందున్ మీఁదును గాన।
కెల్లరకార్యమ్ములు పాడుసేయుటకె?
నీ లక్ష్యమ్ము మాబోఁటు లెం!
చను చండాల! శనిగ్రహంబ!
యిఁక మాసామర్థ్యముం జూడుమా

---

౧ ధర...కుడు - రాజు - ఈపదముచే వ్యవహరింపఁబడు చంద్రుఁడనుట - ఇందు రాజవాచకములగు పదములన్నిటికిని చంద్రుఁడనునర్థము చెప్పికొనవలెను. ధర్మాధికారము - ధనుర్గ్రాహ్యాధికారము (బృహన్నళిఁయుండఁదగు ధనుర్గ్రాహ్యాధికారము నీవు రా జొసఁగినను నీకది తుద నెగ్గవని తా॥)

మ॥ ‹‹సరసుల్ సత్కవులుఁ బ్రమోదము
వహింపఁగ మున్ను నీతండ్రి మిం।
చురుచిఁ బర్వఁజేసె నీ వగుదు
వా సూర్యాత్మజాతుండ,, వం।
చు రహిఁ ధర్మమునందు నిల్పె
నిను నీచుం గానఁగా లేక, దు।
స్తరశీ పాపాత్మ! శనిగ్రహాంబ॥

మ॥ మతిమంతుం డని మంచివాఁడని యు
ధర్మప్రక్రియాదీక్షిత।
వ్రతుఁ డీతం డని వైష్ణవుం డనియునుం
బ్రఖ్యాతి గన్నట్టివా !
సితనూజుండవు నీ కిటుల్ గలిగె రాశీ
నీచపరిచారం, బవా
చ్యశీ తమోరూపశీ శనిగ్రహాంబ॥

---

౨ సరసుల్ - సరస్సులు - సత్కవులు - మంచి వస్తువులు - చక్రవాకములను - రుచిఁ - కాంతిచేత, సూర్యాత్మజాతుండు - సూర్యునికొడుకు (నీతండ్రియగు సూర్యుని సాంగత్యంబట్టి నిన్ను ధర్మాధికారింజేసె నని తా॥)

3. వైష్ణవుఁడు - విష్ణుభక్తుఁడు - తక్కినది సుగ

మ॥ "శతలేఖిన్యవధాన మన్న నొకకష్టంబా?
సెబ" సంచు భూ!
పతితోఁ జెప్పించచ్చుపీఁగవు చెప్ప
న్నేర్తువే? నీవు, ఛీ।
పతితా! చెప్పునఁ గొట్టఁగా వలె నినుఁ
బాగ్యాగు! మేల్ మేల్! సుఖీ।
శత నీకేల? శనిగ్రహంబ॥ ౪

శా॥ సాయం హాస్యపుతోడఁ జెప్పితి "వవశ్యమ్ము
న్నినుం దిట్టి రీ।
ధీరుల్ వీరలు గారవించినను గీర్తిం
జేరు నీ" వంచు నీ!
పేరుఁ జెప్పినఁ బాతకం బనృతముల్
ప్రేలంగనీసొమ్ము మ।
శ్చారాచార! శనిగ్రహంబ॥ ౫

శా॥ మా కెంతో యుపకారిరీతిగను
సన్మానముల్ జూపి మా।

ముమ (సీతఁద్రియగు సూర్యుఁడు కదు మూగుక్కుఁడు
నీళు నిచుఁడవెల్లైతివని తా॥)

శ్లోకమ్ముల్ విని సంతసించి మఱి
నీశ్లోకమ్ము లన్నింటినిన్ ।
మాకుం జూపిమొ దిద్దఁ జేసికొని
మామా టన్న నిప్డేల? దు
ష్టా? కొట్లాట? శనిగ్రహాంబ॥ ౭

మ॥ హనుమద్వానరగౌరవప్రబలదీక్షాచార్య
బీజమ్మునన్ ।
జననంబందితి వంచు నీకు నొసఁగెన్
ధర్మాధిపత్య, మ్మొసం ।
గిన నీ వా నరనాథవృత్తికిని నగ్గే
పూజ నీకున్ వినా ।
శన మేతెంచు శనిగ్రహాంబ॥

మ॥ నిను సేవించినవాఁడు పండితుఁడు
గానీ శుంఠగానీ నరే ।
శునితోఁ జెప్పిన వెవ్వఁడో విధవ
నీచుట్టున్ మెలంగుం దృణం ।

౭. హను...బీజమ్మునన్-ఆంజనేయునకు గురువగు సూర్యుని యంశముచేతన్ - అనరనాథవృత్తికిన్-ఇంద్రుని యభిప్రాయమునకు (రాజాభిప్రాయమునకు భిన్నముగా చరించువారు చెడిపోదురని భా॥)

బును గాఁ జూతుము మేము,
కార్యమునకాఁ బోఁ బోయినంబో యె నీ।
చ॥ నృశంసేశ॥శనిగ్రహంబ॥

మ॥ మందారీసికలమంత్రికిం దగినధర్మ
ప్రాభవం బీయు నీ ।
కుం దే ల్గుట్టదె! కుక్క నందలముపైఁ
గూర్చుండబెట్టంగఁ దా।
నం దార్ఢ్యమ్మునఁ జేసి నాల్గుదెసలన్
శర్ధింపదే! నీవు నా ।
చందం బైతి శనిగ్రహంబ॥

మ॥ ఒకపద్యమ్మునునైన వే నొడివినో!
యూహించితిన్నైనం జకా ।
సికగా మాటల నాడెదో! మఱియు
నోర్పున్నా! వినుం గొల్వ మే ।
మకటా! యేమని సైఁచువారముర!
కార్యంబైనఁ గాకున్న, దు ।

౯. మందారి - ఈ పేరుచే వ్యవహరింపఁబడు
వాఁడారి- మంత్రికిన్ - బృహస్పతికి - ధర్మపాత్రి
నము ధనుర్లగ్నాధికారము-కేలు-వృచ్ఛికలగ్నము

ష్ట కులభ్రష్టా! శనిగ్రహాంబ!

మ॥ కలుషంబై రసహీనమై వికలమై
కంఠోష్ఠమై కొంగర ।
ట్టలకుం దానకమై యమంగళమునై
డంబంపుఁ బెన్గట్టమై
ఖలమైయొప్పెడి నీమొగమ్ము గనఁగాఁ
గీడౌను మాబోట్లతోఁ ।
జల మింకేల! శనిగ్రహాంబ!

శా॥ కోపం బేలరా! నీపురాణ మది మాకుం
దేట తెల్లంబ నీ ।
పాపం బిట్లు ఫలించెరా! మకవిరాడ్వైర
స్వరూపమ్ముగా ।
రూపుగా మాపుఁజుమీ! కవీశ్వరులకతు
త్వమ్ము నిర్భాగ్యుఁడా! ।
శాపం బిద్ది శనిగ్రహాంబ!

(బృహస్పతి కెగ్రదీన తమర్ల గాంధకారమునిచ్చిన చో
దనుకతిరకొ-నున్నృత్పత్రి కమునిన్నంగుట్టునని తా॥)
*౧౦. కవి-శుభ్రాచార్యులు- (ఏటోచెప్పెక వి
త్వము నెందలితన నీళ్ళకుండ్రద చెట్లనుమనని తా॥)

శా॥ నీకంటెన్ ఘను లంచు మమ్ము జను
లెంతేఁ బేర్కొనన్ దాన బల్ ।
కోకం బంది కదా! సభన్ జెలంచి
నీశూరత్వమున్ జూపి తీ ।
కోకం జేకడతేర్చు నిన్నుఁగడతేర్చు
న్నిక్కమీమాట దు ।
ష్టా! కంఠోష్ఠ! కనిగ్రిహాంబ॥

శా॥ కుంకా! పాప మటంచు నెంచకవృథా
కొండెమ్ములన్ రాజుతో ।
బింక మ్మొప్పఁగఁ జెప్పి యాతనిమదిన్
ద్వేషమ్ము పుట్టించి తీ ।
వింకన్ జేసెడిదేమి లేమ కద! ని
న్నేమందు! మీపైని మా ।
చంక న్నాకు కనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ పదివేలేండ్లు వ్రియత్నమున్ సలిపి
సంపాదింతువే సత్కవి ।
త్వదశన్, మాలని కొంతకష్టపడినన్
బ్రాహ్మణ్యమున్ గల్గునే! ।

పద నీవే కవి వైనచోఁ గవులు గాన్వా!
వందులుఁ గాద్దలుఁ ।
నదసజ్ఞాన! శనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ కవితల్ సెప్పెడివారి కిప్డు సభ పి
ల్గాకంచు రాజేంద్రుఁ ।
చెవిలోఁ జెప్పియు మంచివానివలె
రాజీమాట లాడంగ మే ।
ము విలోకింపమొ! నిన్నుఁ బోల నిఁక
నల్పుల్లైను నీమాటలుఁ ।
జవి గా వౌర! శనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ అతిదూరమ్మునుండి వచ్చినియుఁ
బొత్తవిద్యత్కవి ।
తతలఁ జెంది శతావధానముగా మెచ్చఁ
జేయువా రంచు నీ ।
మతిలో నెల్ల నెఱింగియుం జెఱచి
తీమాడ్కిఁ సభఁ, మాటయే ।
సతమాఁ జిమ్మిశనిగ్రిహాంబ॥

మ॥ నిరు జేతెంచిన వచ్చు వత్సర మటంటే
రాదె నీమాటచే ।

తరపిఁ బచ్చితి మిన్ను సిఁ బలుమఱుఁ
దర్శించి లాలించితిన్ ।
విరుద్ధై పోతి ప్రజాపతిం బత్రె సరే ఖేష
మెచ్చఁగా వచ్చు నే ।
పరసత్త్వమ్ము, శనిగ్రహంబ? ౧౫

శా॥ నీతోఁ బుట్టువు మాన్న నెక్కు మఱియు
స్నేహించెన్ శ్రీ వారాంగనా ।
చేతోజ్ఞానము దీర్ఘపత్నికయియుంచె
న్నైదు మేనల్లుఁ డీ ।
వాఁతల్ గల్గిననీకు మాత్రి మెటులు
బాటించు సద్వ్రతి, నీ ।

౧౫. స్రజాపతి- రజా- (రాజులచే పూజింపఁబడిన వాఁడా॥)

౧౬. నీ యన్న యముఁడు నీ తండ్రి సూర్యుఁడు నీ మేనల్లుఁడు చంద్రుఁడు అని వాస్తవార్థము- తత్త్వ సమర్థము సుగమము- శనియను యముఁడను సూర్యపుత్రులు గనుక సహోదరులనియు సూర్యపుత్రికయగు యమున సముద్రుని భార్యయగుటచే సముద్రుని కొడుకగు చంద్రుఁడు యమునాసోదరుఁడగు శనికి మేనల్లుఁడని రహస్యము. (వారాంగన -దివ్యమానినీస్త్రీ- వేశ్యయును)

చా తుచ్ఛాత్మ, శనిగ్రహాంబ॥ ౧౯

మ॥ జలయంత్రమ్మును మేఘ మంచు నరనుల్
శ్లాఘింప నుత్ప్రేక్షగాఁ ।
బలునిన్ రాయుఁడ! మేఘ మా నఁ
టిటు చెప్పన్ దప్పు ? ప్పంచు ని ।
ష్ఫలుమం జా వృత్తాంతమున్ జెప్పి సభ
విఘ్నం బంచఁగాఁ జేసితే !
చలపాదించి, శనిగ్రహాంబ॥ ౨౦

శా॥ నీదౌర్భాగ్యము రాజబంధువులకుం
దెల్లమ్ము గా లేదా ? నిన్ ।
ఛీ దుర్మార్గ ! యటంచు వా రెదుటనే
చీవాట్లుం బెట్టరో ! ।
మీఁద న్నీవు కరమ్ములోఁ దలను నెమ్మిన్
దూష్యకో లేదా ? నీ ।
చా ! దుష్టాత్మ ! శనిగ్రహాంబ॥ ౨౧

మ॥ గురుఁడున్ సూర్యుఁడుఁ జందురుఁడున్
గుజుఁడు శుక్రుండున్ బుధుండున్ బర
స్పరమున్ గార్యము నిర్వహించుటకునై
పల్మారు యత్నించుచుం ।

డిరి కాకుండునె? రాహుకేతువులంతో
నీహారక్కుఁడుం జేరి మ ।
చ్చరముఁ జూడ, శనిగ్రహాంబ॥ ౨౨

క॥ కార్యం బాయెఁ గదా! సలక్షణముగాఁ
గాకుండ నీ వెన్నియో ।
చర్యల్ చూపితి వంతమాత్రమున నీచా!
నిన్ను సేవింతుమే ।
సూర్యున్ మేఘము లేమి సేయును రె?
యీర్ష్య వీడి యీపాపపుఁ ।
జర్యల్ మాను శనిగ్రహాంబ॥ ౨౩

సః॥ అవివేకాత్ముఁడ వీవు, వారలు వివేకాత్ముల్,
బహుమాత్రరతా ।
భవనం బీ, నలవారు సౌమ్యు, లకటా!
వా రేడ! నీవేడ రా! ।

౨౨. ఆయుగ్రహాములు పట్టుకట్టినప్పుడు ముగ్గు రేమి చేయఁగలరని తా॥

౨౩. జ్యోతిశ్శాస్త్రములో శని బుధశుక్రులకు నత్యంతమైత్రి చెప్పఁబడినది కాని పరమభాగ్యులగు వారలు కేవలమూఢుఁడవగు నిన్ను సేవింతురనుట నమ్మఁదగినది కాదని తా॥

ఎవఁడు రా చెప్పినవాఁడు? నిన్ గవిబుధుల్
హీనాత్మున్ స్నేహింతురే? !
శవపర్యాయ! శనిగ్రహాంబ॥ ౨౮

మ॥ నినుఁ గూడన్ బుధుఁ డెందుఁ బల్కు
కవికంఠీన్ మూర్ఖుఁ డెవ్వాఁడు? కు
క్కను కంఠీరవ మన్న నౌనఁట? కుంకా!
పందికొక్కున్ గజం।
బనిసన్ బిల్లిని బెబ్బులిం బనిన నౌనే?
జనుల్ సవ్వరే?।
జనతానింద్య! శనిగ్రహాంబ॥ ౨౯

మ॥ సరసాలంకృతిచారుచిత్రకవితాసారమ్ము
మాసొమ్ము సు।
మ్మరవిందాసనురాణి మాజనని యా
నాలాటిమాబోట్ల కం।
దఱికిన్ విఘ్నము సేయఁ జాలు దశ

౨౯. బుధుని బుధుఁడనుట నిర్వివాదాంశము ఇఁక కుర్వాదులనుగూడఁ బండితులగుటచే బుధుల నవచ్చును, పిన్నమూర్తి యనరాదని తా॥

౩౦. నీవు రెండుసంవత్సరముల అఱుమాసము లొక్కొక్క రాశియందుండువాఁడవు కావున నందు

యెన్న న్నిక నింకొక్క వ ।
త్సరమే సుమ్ము శసిగ్రహాంబ॥ ౨౬

మ॥ అకలంకమ్ముగ దేవతాకృతులు గా
నైనన్ మహారాజవ ।
ర్యాకృతుల్ గాఁగను నైన గ్రంథములు
చేయం బూనుమాచేతఁ ది ।
ట్టు కవిత్వమ్మును జెప్పఁజేసితివి
పాకుంబుద్ధిఁ జూపించి దు ।
ష్టా కులభ్రష్టా శనిగ్రహాంబ॥ ౨౭

ఈ సూకరత్వరము నజ్ఞానముఖమను నిదివఱకే
యుక్తమగుటచే నిఁక సూకరత్వమే నీచధర్మాధికా
రము (ధనుర్లగ్నాధికారము నందుంచుదును. ఆవైన నీ
వ్యాగృహములలో సూకరముగు కాణముననుంబోదును.
గోచారరీతిచే ధనుర్లగ్నమున జన్మించిన వారికి నీబా
ధయుఁక ముందంత విశేషించియుండదని రహస్యము.

సంపూర్ణము.

తిరుపతి వేంకటేశ్వరులు,
శతావధానులు.

వేమవరాగ్రహారశతావధానము.

ఇది 200 వందలపుటలగ్రంథము, ఇందుమా అవధానపద్యములేకాక యితరమహాకవుల పద్యములెన్నియో కలవు కొప్పరపువారిగుట్టుమట్టులనుగూర్చి గుంటూరుసీమతో సమముగా సాక్ష్యమీయఁదగిన పెద్దపీఠిక దీనికిఁ గలదు, దీని వెల పోస్టేజితో రు 0–14–లు.

శృంఖలాత్యనీకరణము.

ఇది చదివినవారికి వ్యాకరణ రహస్యములు కవిత్వ రహస్యములు, లోకజ్ఞాన యనేకవిషయములు తెలియును, ఇదిమాపాణిగృహీతా, శ్రవణానందముల నొక తెలివితక్కువ విమర్శకుఁడు వెక్కిరింపఁగా దానిమీఁద బయలువెడలిన ఖండనము, సుమారు 140 పుటలుండును వెల రు 0–3–0లు

చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి శతావధాని,
శ్రీభైరవప్రెస్సు బందరు.

10327